

Reactie MBO Raad
Internetconsultatie Scholingsregeling Sectorale
Ontwikkelpaden

11 december 2024

Inleiding

De ministeries van SZW en OCW introduceren per maart 2025 de nieuwe scholingsfaciliteit binnen de SLIM-regeling: de sectorale ontwikkelpaden. Deze subsidie biedt werkenden en werkzoekenden de mogelijkheid om (delen van) opleidingen te volgen en door te stromen naar functies in maatschappelijk cruciale sectoren.

De MBO Raad steunt deze sectorale ontwikkelpaden, die in nauwe samenwerking met de sectoren worden ontwikkeld, als één van de instrumenten om bij te dragen aan de instroom en doorstroom van volwassenen (door- en herstarters) in sectoren die kampen met personeelstekorten. Dit initiatief kan zowel bedrijven als werkenden en werkzoekenden aanmoedigen om zich continu te blijven ontwikkelen. De meerwaarde van deze regeling ligt vanuit het perspectief van de mbo-scholen vooral in de versterking van regionale samenwerking tussen bedrijfsleven, decentrale overheden en het onderwijs.

Het is krachtig dat de scholingssubsidie, naast door individuele werkgevers, ook aangevraagd kan worden door samenwerkingsverbanden van werkgevers- en werknemersorganisaties en centrumgemeenten als vertegenwoordiger van de arbeidsmarktregio. Dit bevordert de verbinding met de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, waarbij (centrum)gemeenten, UWV, sociale partners en onderwijsinstellingen gezamenlijk in de regio werken aan een verbeterde dienstverlening voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers. De MBO Raad ziet voor het coördineren van deze subsidie een cruciale rol weggelegd voor het Regionaal Beraad. Wij verzoeken om in overweging te nemen de centrumgemeente een prominentere positie te geven, bijvoorbeeld als penvoerder van een aanvraag.

Aandachtspunten

De MBO Raad ondersteunt het versterken van de leercultuur en het mbo wil daar een actieve bijdrage aan leveren. Mbo-scholen hebben een belangrijke rol in de arbeidsmarktregio's en willen, samen met regionale partners, mensen via passende scholing naar duurzaam werk begeleiden.

Het mbo kent drie leerwegen: de BOL (voltijds voor mbo-diploma), de BBL (werken en leren voor mbo-diploma) en de derde leerweg (werken en leren voor mbo-diploma, -certificaat of -praktijkverklaring). De MBO Raad vindt het logisch dat de sectorale ontwikkelpaden via de derde leerweg gefinancierd worden, zodat publiek en privaat mbo meer op gelijke voorwaarden scholing kunnen aanbieden aan volwassenen.

We zien bij de inrichting van deze regeling een aantal risico's die we onder de aandacht willen brengen:

1. Focus (eerst) op diplomagericht opleiden

De kans op succesvolle participatie in de maatschappij en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt is sterk gekoppeld aan het behalen van een diploma, een startkwalificatie. In de regio zorgen mbo-instellingen samen met partners ervoor dat jongeren hun startkwalificatie behalen via publiek bekostigd onderwijs. Ook werkenden en werkzoekenden in kwetsbare posities moeten gestimuleerd worden om - al dan niet via een opstap met onderdelen van een opleiding - een volledige opleiding te volgen en uiteindelijk een volledig (mbo)diploma te behalen. We pleiten ook voor deze specifieke doelgroep voor publieke financiering van hun (mbo)leerroute.

Onze oproep: verken eerst of het behalen van een mbo-diploma (startkwalificatie) haalbaar en passend is. En zo ja, schrijf ze dan in bij een mbo-school met bijvoorbeeld een werkgarantie. Dat kan uitstekend via de BBL. Voor de BBL kennen we een goed functionerende publieke infrastructuur voor jong en oud. Deze leerweg kan en moet in onze ogen als eerste worden benut.

Wees dus terughoudend met kortstondige scholing en snelle inzetbaarheid voor mensen die nog geen startkwalificatie hebben. Dat is wat ons betreft echt plan B. Naast beroepsvaardigheden is het beheersen van basisvaardigheden namelijk cruciaal voor deze doelgroep. Uit diverse literatuur en onderzoek blijkt dat juist dan een duurzame arbeidsparticipatie eerder mogelijk wordt.

2. Maatwerk voor werkenden en werkzoekenden

Een passende mbo-leerroute voor werkenden en werkzoekenden vereist maatwerk. Mbo-scholen willen samen met regionale partners inclusief scholingsadvies bieden, zodat succesvol opleiden (passend bij behoefte/situatie, reeds verworven skills etc) mogelijk is. Wat ons betreft is het sectorale ontwikkelpad geen vaststaand aanbod en/of enige route, maar één van de instrumenten om, rekening houdend met de vraag uit de sector, een passende mbo-leerroute voor de lerende te ontwikkelen. We constateren dat het ontwikkelpad te aanbodgericht wordt benaderd. Scholen moeten hun opleidingsaanbod vooraf registreren in Leeroverzicht, maar het tonen van maatwerk, wat voor werkenden en werkgevers essentieel is, is hiermee niet eenvoudig te realiseren. Het platform Leeroverzicht is nog in ontwikkeling en het uploaden van het scholingsaanbod is momenteel niet goed mogelijk voor mbo-scholen. Dus haal die eis om alles in Leeroverzicht te zetten weg.

3. Houd het overzichtelijk voor werkgevers en werknemers/werkzoekenden

Zorg ervoor dat de sectorale ontwikkelpaden niet de zoveelste 'unieke' vorm gaan worden voor bij- en herscholing. Nu al kennen we in Nederland veel te veel terminologie rond Leven Lang Ontwikkelen. Alleen al het aantal bewijsstukken is niet meer uit te leggen. We hebben mbo-diploma's in twee varianten, mbo-certificaten, praktijkverklaringen, microcredentials, branche-diploma's en branchecertificaten, getuigschriften en bewijzen van deelname.

In het LLO landschap komt daar dus nu ook het begrip 'sectoraal ontwikkelpad' bij. Ons pleidooi is creëer meer eenvoud en eenduidigheid in scholingsmogelijkheden en bewijsstukken. Definieer een sectoraal ontwikkelpad vanuit het perspectief van het mbo nadrukkelijk als een passende set van onderdelen 'praktijkleren in het mbo'. Dat is te begrijpen.

4. Veranker de verantwoordelijkheid van het mbo voor maatwerk-scholing in de wet
Regio's hebben een duurzame scholingsinfrastructuur nodig om te zorgen voor voldoende goed opgeleide mensen. Deze infrastructuur moet, zoals gezegd, begrijpelijk zijn voor werkgevers, werknemers en werkzoekenden.

Structurele financiering is noodzakelijk om de publieke mbo-instellingen in staat te stellen om mensen jong en oud passend bij te scholen. De MBO Raad roept op om de bestaande infrastructuur van mbo-scholen optimaal te benutten, zodat samen met regionale partners kan worden gewerkt aan een flexibele en gedegen scholingsvoorziening. We pleiten voor een wettelijke opdracht voor mbo-scholen om scholing te verzorgen voor werkenden en werkzoekenden.

Samenvattend

De MBO Raad is positief kritisch over de sectorale ontwikkelpaden. Wij willen constructief bijdragen aan de doelstellingen van deze regeling, maar benadrukken dat de bovenstaande punten aandacht verdienen. Alleen door effectief gebruik te maken van een duurzame scholingsinfrastructuur kunnen we gezamenlijk werken aan het opleiden en omscholen van vakmensen, zodat zij duurzaam inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Mbo-opgeleiden vormen immers de ruggengraat van onze samenleving. Velen zijn echt gebaat bij een goed diploma, ook op latere leeftijd. Als dat niet haalbaar is, zijn certificaten ook een optie, maar dan wel erkend en herkenbaar. Anders ziet niemand door de bomen het bos meer.